

## 16. Ægtefælles testamentariske bestemmelse om overtagelse efter vurdering

### 16.1. Gældende ret

Efter § 66, stk. 1, kan en ægtefælle ved testamente råde over enkelte genstande inden for sit fuldstændige særeje.

§ 66, stk. 2, indeholder en særlig regel, der af hensyn til den længstlevende ægtefælle begrænser en gift persons kvalitative testationskompetence over aktiver, der er fælleseje i boet. Det følger af bestemmelsen, at en ægtefælle inden for sin boslod kan testere over ting, som hører til den pågældendes bodel. Det kræver imidlertid samtykke fra den anden ægtefælle, hvis en ægtefælle ønsker at testere over 1) fast ejendom, der tjener til familiens bolig, eller hvortil ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet, 2) indbo i det fælles hjem, eller 3) den anden ægtefælles arbejdsredskaber. Afgrænsningen svarer til samtykkereglen i § 18 i lov om ægteskabets retsvirkninger om dispositioner over sådanne aktiver, der foretages under ægteskabet.

Der henvises til betænkningen s. 356-357.

### 16.2. Arvelovsudvalgets overvejelser

Udvalget foreslår ingen ændringer i den gældende arvelovs § 66, stk. 1, om ægtefællens adgang til ved testamente at råde over enkelte genstande inden for sit fuldstændige særeje.

Udvalget foreslår, at den gældende arvelovs § 66, stk. 2, præciseres, således at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af bestemmelsen, at den alene omhandler testamentariske dispositioner over aktiver, der er fælleseje i boet, og at den testerende ægtefælle alene kan råde over genstande, som ligger inden for så stor en del af fællesboet, som ved ægtefællens død falder i arv efter denne.

Efter gældende ret kræves ægtefællens samtykke til dispositioner over fast ejendom, der tjener til familiens bolig, eller hvortil ægtefællernes eller den anden ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet, og over indbo i det fælles hjem og den anden ægtefælles arbejdsredskaber. Udvalget foreslår, at denne opregning udvides til også at omfatte et motorkøretøj, der har været anvendt af den længstlevende ægtefælle, da det ikke er rimeligt, at en ægtefælle frit kan testere herover.

Der henvises til betænkningen s. 373-374.

### 16.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets overvejelser om udformningen af reglerne om ægtefællens adgang til ved testamente at råde over enkelte genstande

inden for sit fuldstændige særeje og over aktiver, der er fælleseje i boet.

Der henvises til lovforslagets §§ 90 og 91 og bemærkningerne til disse bestemmelser.

## 17. Justitsministerens adgang til efterfølgende at ændre et testamente (permutation)

### 17.1. Gældende ret

Hvis testator har pålagt en arving en bestemt anvendelse af arven eller indskrænkninger i rådigheden herover, kan justitsministeren efter arvelovens § 69, stk. 1, tillade, at der afviges fra testamentets bestemmelser herom, hvis ændringerne ikke væsentligt fraviger testationens formål og karakter, og hvis hensynet til arvingen taler for det. Bestemmelsen kan efter sin ordlyd navnlig anvendes, hvis forholdene har forandret sig siden testamentets oprettelse. Har testator indsat nogen til at påse overholdelsen af bestemmelsen om en bestemt anvendelse af arven mv., følger det af stk. 2, at afvigelse ikke kan ske uden dennes samtykke, medmindre særlige omstændigheder taler for det. Bestemmelsen, der kom ind i arveloven i 1963, lovfæstede Justitsministeriets praksis på området.

Justitsministeriets praksis er meget tilbageholdende. Dette skyldes det grundlæggende hensyn til testators vilje, der kommer til udtryk gennem kravet om, at en ændring ikke væsentligt må fravige testationens formål og karakter.

Arvelovens § 69 må bl.a. afgrænses i forhold til den fondslovgivning, der blev gennemført i 1984. Efter fondslovens § 32, stk. 1, kan fondsmyndigheden (Civilstyrelsen) efter indstilling fra fondens bestyrelse tillade, at en bestemmelse i vedtægten ændres. Det kan herunder tillades, at fonden sammenlægges med andre fonde, eller at en fond, hvis midler ikke står i rimeligt forhold til formålet, opløses ved uddeling af kapitalen. § 48 i erhvervsfondsloven svarer i det væsentlige hertil. Af betænkning nr. 970/1982 om fonde fremgår, at det var hensigten, at smidiggøre den praksis, der havde udviklet sig efter arvelovens § 69 og tidligere permutationspraksis. Det anføres i betænkningen, at der i lyset af de meget betydelige ændringer i samfundsforholdene, der var sket, og som måtte forventes at ske, var behov for en noget friere adgang for fondsbestyrelsen til med fondsmyndighedens og Justitsministeriets samtykke at ændre fondens vedtægter for at tilpasse dem til de ændrede samfundsforhold.

Der henvises i øvrigt til betænkningen s. 309-317, hvor der bl.a. er en nærmere gennemgang af reglerne i fondslovgivningen og praksis efter disse bestemmelser.